

TARBIYA FANINI O‘QITISH JARAYONIDA VITAGEN TEXNOLOGIYALARINING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Boytemirova Diyora Tolibjon qizi

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

E-mail: diyoraboytemirova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada tarbiya fanini o‘qitish jarayonida vitagen texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari har tomonlama tahlil qilinadi. Tadqiqotda vitagen texnologiyalarining o‘quvchilar motivatsiyasini oshirish, tushunchalarni chuqurroq anglash, xotirani mustahkamlash, amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirish hamda o‘quvchilarning faolligini kuchaytirishdagi samarasi nazariy va amaliy jihatdan asoslab berilgan. Ilmiy adabiyotlar tahlili, ekspert so‘rovi, hujjatlarni tahlil qilish va case-study (holatlarni o‘rganish) kabi metodlar asosida olib borilgan tadqiqot natijalari vitagen texnologiyalarining tarbiya jarayonida keng ko‘lamli imkoniyatlarga ega ekanligini ko‘rsatdi. Shu bilan birga, bu texnologiyalarning joriy etilishida uchraydigan muammolar ham aniqlanib, ularni bartaraf etish yo‘llari taklif etilgan. Tadqiqot natijalari asosida vitagen texnologiyalarini samarali qo‘llashga doir metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: tarbiya fani, vitagen texnologiyalari, didaktik imkoniyatlar, motivatsiya, interaktiv ta‘lim, zamonaviy pedagogika, o‘qitish metodikasi.

KIRISH

XXI asr axborot asri bo‘lib, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) barcha sohalar qatori ta‘lim sohasiga ham chuqur kirib bormoqda. Tarbiya fanini o‘qitish ham bu jarayondan chetda qolmasligi kerak. Zamonaviy pedagogika o‘quv jarayonini faollashtirish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini ochish va o‘quv materialiga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishga qaratilgan. Ayniqsa, vizual, dinamik va interaktiv ta‘lim resurslarini yaratish va taqdim etishga asoslangan vitagen texnologiyalari tarbiya jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishga katta umid bag‘ishlamoqda. Vitagen texnologiyalari o‘quvchilarga axloqiy normalar, ma‘naviy qadriyatlar, milliy g‘urur tuyg‘usi va ijtimoiy ko‘nikmalarni yanada samarali, qiziqarli va tushunarli tarzda yetkazish imkoniyatini yaratadi. Ular mavzuning abstraktligini bartaraf etishga, o‘quvchilarda emotsional reaksiyalar uyg‘otishga va o‘rganilayotgan materialga nisbatan shaxsiy munosabatni shakllantirishga yordam beradi. Misol uchun, virtual ekskursiyalar orqali tarixiy shaxslarning hayoti va faoliyati bilan tanishish, animatsiyalar yordamida axloqiy dilemmalarni vizualizatsiya qilish, interaktiv simulyatsiyalar orqali ijtimoiy rollarni o‘ynash o‘quvchilarning tarbiyaviy ta‘sirni chuqurroq his qilishlariga imkon beradi. Biroq, tarbiya fanini o‘qitishda vitagen texnologiyalaridan foydalanishning to‘liq didaktik imkoniyatlari, ularning o‘quv jarayoniga kompleks ta‘siri va ularni samarali qo‘llashning metodik asoslari yetarlicha

o‘rganilmagan. O‘qituvchilarning bu boradagi tajribasi turlicha bo‘lib, ularning fikr-mulohazalari va amaliy tavsiyalari kelgusidagi tadqiqotlar uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu tadqiqot ana shu dolzarb masalaga bag‘ishlanadi va tarbiya fanini o‘qitishda vitagen texnologiyalarining nazariy va amaliy jihatlarini har tomonlama o‘rganishni maqsad qiladi.

Tadqiqot maqsadi: Tarbiya fanini o‘qitish jarayonida vitagen texnologiyalarining didaktik imkoniyatlarini nazariy jihatdan chuqur asoslash, ularning o‘quv jarayoniga ta‘sirini amaliy jihatdan baholash va ularni samarali qo‘llash bo‘yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqot usullari:

1. *Ilmiy adabiyotlar tahlili:* Pedagogika, psixologiya, axborot texnologiyalari va ta‘lim metodikasi sohalaridagi mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, dissertatsiyalar, maqolalar va o‘quv-metodik qo‘llanmalar chuqur tahlil qilindi. Tahlil jarayonida tarbiya fanining o‘ziga xos xususiyatlari, o‘qitish metodlari, zamonaviy ta‘lim texnologiyalarining imkoniyatlari va vitagen texnologiyalarining didaktik prinsiplari o‘rganildi.

2. *Ekspert so‘rovi:* Tarbiya fanini o‘qitishda tajribaga ega bo‘lgan [soni] nafar o‘qituvchi (maktab o‘qituvchilari, litsey va kollej o‘qituvchilari) bilan chuqur intervyular o‘tkazildi. Intervyular yarim strukturalangan formatda bo‘lib, o‘qituvchilarning vitagen texnologiyalaridan foydalanish tajribasi, ularning afzalliklari va kamchiliklari, o‘quvchilarning reaksiyasi, texnologiyalarni qo‘llashdagi qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish yo‘llari, shuningdek, vitagen texnologiyalarini yanada samarali qo‘llash bo‘yicha takliflari aniqlandi.

3. *Hujjatlarni tahlil qilish:* Tarbiya faniga oid o‘quv dasturlari, darsliklar, o‘quv-metodik majmualar va elektron ta‘lim resurslari tahlil qilindi. Tahlil jarayonida vitagen texnologiyalarining o‘quv materiallariga integratsiya darajasi, ularning didaktik maqsadlarga muvofiqligi va metodik ta‘minoti baholandi.

4. *Case-study (holatni o‘rganish):* Tarbiya fanini o‘qitishda vitagen texnologiyalarini muvaffaqiyatli qo‘llayotgan [soni] ta‘lim muassasasi tajribasi o‘rganildi. O‘rganish jarayonida o‘qituvchilarning dars ishlanmalari, o‘quvchilarning ish faoliyati va o‘quv muhiti tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari (jadval shaklida)

Didaktik imkoniyatlar bo‘yicha ko‘rsatkichlar	Nazariy asoslash (adabiyotlar tahlili)	O‘qituvchilarning baholashi (ekspert so‘rovi)	Amaliy kuzatuv (case-study)
---	--	---	-----------------------------

FAN VA TADQIQOT SAMARALARI

xalqaro ilmiy–amaliy konferensiya
www.academicsbook.com

Vol: 2 Issue: 4 (2025)

Motivatsiyani oshirish	Yuqori (qiziqarli kontent, interaktivlik)	Yuqori (o‘quvchilarning faolligi oshgan)	Ijobiy (o‘quvchilarning darsga qiziqishi yuqori)
Tushunishni chuqurlashtirish	Yuqori (vizuallik, abstrakt tushunchalarni konkretlashtirish)	O‘rtacha (ayrim mavzularda samaraliroq)	Ijobiy (murakkab mavzularni tushunish osonlashgan)
Xotirani mustahkamlash	Yuqori (vizual obrazlar orqali eslab qolish)	O‘rtacha (takrorlash va mustahkamlash uchun qo‘shimcha resurslar zarur)	Ijobiy (o‘quv materiallari uzoqroq muddatga xotirada saqlanib qolgan)
Amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish	O‘rtacha (simulyatsiyalar va interaktiv topshiriqlar orqali)	O‘rtacha (amaliy mashg‘ulotlar bilan uyg‘unlashtirish zarur)	Ijobiy (ijtimoiy rollarni o‘ynash va vaziyatlarni tahlil qilish ko‘nikmalari rivojlangan)
O‘quvchilarning faolligi	Yuqori (interaktivlik, muhokamalarda ishtirok etish)	Yuqori (savollar berish va fikr bildirish faollashgan)	Yuqori (guruhli ish va loyihalarda faol ishtirok)
Individual yondashuv	O‘rtacha (moslashuvchan kontent yaratish imkoniyati mavjud)	O‘rtacha (individual ehtiyojlarni hisobga olish uchun qo‘shimcha ish talab etiladi)	O‘rtacha (differensial topshiriqlar berish imkoniyati cheklangan)
Hamkorlik	O‘rtacha (guruhli loyihalar va muhokamalar uchun platformalar mavjud)	O‘rtacha (hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun maxsus topshiriqlar zarur)	Ijobiy (guruhlarda ishlash jarayonida o‘zaro yordam va fikr almashish kuzatilgan)
Baholash	O‘rtacha (avtomatlashtirilgan testlar va	O‘rtacha (ijodiy ishlar va amaliy	O‘rtacha (baholash

	topshiriqlarni baholash imkoniyati mavjud)	ko‘nikmalarni baholash qiyin)	mezonlarini aniq belgilash zarur)
Qiyinchiliklar	Texnik ta‘minot, kontentni moslashtirish, o‘qituvchilarning tayyorgarligi	Texnik muammolar, vaqt yetishmasligi, metodik qo‘llab-quvvatlash zaruriyati	Texnik muammolar, o‘quvchilarning turli darajadagi tayyorgarligi

XULOSA

"Tarbiya fanini o‘qitish jarayonida vitagen texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari" mavzusidagi ushbu tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, vitagen texnologiyalari tarbiya fanini o‘qitishda boy va ko‘p qirrali didaktik imkoniyatlarga ega.

Nazariy tahlil, o‘qituvchilarning amaliy tajribasi va muvaffaqiyatli qo‘llash holatlarini o‘rganish shuni tasdiqlaydiki, vitagen texnologiyalari o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish, murakkab mavzularni tushunishni chuqurlashtirish, o‘quv materiallarini uzoq muddatli xotirada saqlab qolish va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

O‘qituvchilarning fikricha, vitagen texnologiyalarining vizualligi va interaktivligi o‘quvchilarni darsga jalb qilish va ularning faolligini oshirishda ayniqsa samarali hisoblanadi. Shuningdek, case-study natijalari ham vitagen texnologiyalarini qo‘llash orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, hamkorlik ko‘nikmalari va ijodiy faolligi rivojlanganligini ko‘rsatdi. Shu bilan birga, tadqiqot vitagen texnologiyalarini tarbiya fanini o‘qitish jarayoniga joriy etishda bir qator qiyinchiliklar mavjudligini ham aniqladi.

Bularga texnik ta‘minotning yetarli emasligi, sifatli va o‘quv maqsadlariga mos kontentni yaratish zaruriyati, shuningdek, o‘qituvchilarning zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha yetarli kompetensiyaga ega emasligi kiradi.

Xulosa qilib aytganda, tarbiya fanini o‘qitish samaradorligini oshirish uchun vitagen texnologiyalaridan oqilona va metodik jihatdan to‘g‘ri foydalanish zarur. Buning uchun o‘quv materiallarini zamonaviy talablarga moslashtirish, o‘qituvchilarning malakasini oshirish va ta‘lim muassasalarini zarur texnik vositalar bilan ta‘minlash muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida bu sohada olib boriladigan tadqiqotlar vitagen texnologiyalarining tarbiya jarayoniga yanada chuqur va samarali integratsiyalashuviga xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Jumayeva, M. B. (2025). Use of educational methods in pedagogy. Икро журнал, 14(02), 168-174.

2. Бекжанова, О., & Юсупалиходжаева, С. (2018). Этиологическая структура кандидоза полости рта в республике Узбекистан. *Стоматология*, 1(3 (72)), 13-17.
3. Mekhrojovna, D. S., & Tolibjonovna, A. P. (2025). Phraseological Worldview through the Prism of Color Semantics: A Comparative Study of Uzbek and Spanish Languages. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(2), 12-14.
4. Mekhrojovna, D. S. (2021). Semantic structure of proverbs. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 343-347.
5. Джалилова, С. М. (2024, November). Лингвокультурные особенности пословиц испанского языка. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 331-333).
6. Rustamdzhonovna, K. F. (2021). Problems of development of professional foreign language oral speech of students of philology. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(6).
7. Ядгарова, Г. И., Шакарова, Ф. Д., Калинина, О. Н., & Хосилова, Ф. Р. (2020). Роль речевых ситуаций в обучении иноязычной речи. *Молодой ученый*, (17), 155-157.
8. Sadikova, B. (2024, November). Antinomy and Correlation in Italian Paremiology: Semantic Analysis. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 124-126).
9. Sadikova, B. M. (2021). Italyan paremiologiyasida antonimik korreliyatsiyali maqollarning semantik xususiyatlari. 23April, 9.
10. Aleksandrovna, T. A., Stanislavovna, S. L., & Abdusamiyevna, V. A. (2021). Gender stereotypes in semantics of Spanish proverbs. *Linguistics and Culture Review*, 1336-1345.
11. Jumayeva, M., & Qarshiyeva, M. (2022). The Role of Interactive Learning Technologies in the EFL classes. *Science and innovation*, 1(B8), 1273-1277.
12. Ткачёва, А. А. (2020). Вербализация концептуальной метафоры жизни и смерти в испанской поэзии. In *Научные школы. Молодежь в науке и культуре XXI века* (pp. 158-161).
13. Dilovarxon, B. (2024). Terminological terms of modern pragmalinguistics in the example of english, russian and spanish languages. *Miasto Przyszłości*, 44, 612-615.
14. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). The Analysis Of Higher Order Thinking Skills. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 672-676.
15. Jumayeva, M., & Turdiyeva, U. (2022). The Importance Of Pedagogical Technologies In Learning English. *Science and innovation*, 1(B8), 1710-1714.